

ПОСЛОВИЦЕ:
ВАНВРЕМЕНСКЕ
МУДРОСТИ

ЗЛО ЈЕ КО НЕ ЗНА,
А УЧИТИ СЕ НЕ ДА!

1.

ПОЗИВ НА УЧЕШЋЕ

Ове године позивамо вас на учешће у још једном циклусу пројекта „Пословице: ванвременске мудрости“, који је настао као резултат сарадње између Омладинског савеза удружења „ОПЕНС“ (у даљем тексту: ОПЕНС), Владе Аутономне Покрајине Војводине, Града Новог Сада и институције Матица Српска. Изворна идеја о реализацији пројекта „Пословице: ванвременске мудрости“ потекла је од ОПЕНС-а, чији је задатак да заједно са својим партнерима кроз низ активности, пројеката, програма, дешавања и иницијатива покаже да је много врата која могу да се отворе за трансфер енергије, знања, искуства, информација и да се и тако могу јачати капацитети младих људи.

„Пословице: ванвременске мудрости“ још једну годину заредом позива ученике и ученице са територије Војводине, али и њихове наставнике и наставнице, да својом креативношћу, промишљањем и критичким освртом на дешавања у садашњости која могу бити повезана са народним мудростима из прошлости иницирају позитивне промене и покрену креативну индустрију, али и активно учествују у одређивању смера личног развоја, ка коме се свакодневно крећу.

Значај пројекта „Пословице: ванвременске мудрости“ огледа се у подстицању младих на креативно изражавање и у чињеници да се овим пројектом пружа допринос очувању националног и културног идентитета, и развоју проевропских вредности кроз повећање мотивације и унапређење капацитета младих, ученика и ученица, и наставног особља, за модернизацију и осавремењивање наставног процеса, као и унапређењу капацитета за одговор на потребе нових генерација користећи се иновативним методама у настави. Такође, овогодишњи пројекат усмерен је и на мотивисање младих на промишљање о родној равноправности и развоју вредности које су у складу са њом.

Награђивање најбољих ученичких радова од стране наставника/наставница који су менторисали настанак ових радова, али и школа из којих потичу победнички радови, јесте начин да се младима, али и широј друштвеној заједници, укаже на капацитете и креативност младих људи, али и да се они мотивишу на даље стварање и развој креативности. Такође, на овај начин показујемо како се успешно могу спојити традиционална настава и савремени токови у оквиру дигиталних технологија, које јесу део свакодневице у којој живимо. Приступ који негује овај пројекат у раду са ученицима и ученицама води ка њиховом повезивању са традицијом и културом земље у којој живимо на другачији, модернији начин.

2.

„ПОСЛОВИЦЕ: ВАНВРЕМЕНСКЕ МУДРОСТИ“ КРОЗ ГОДИНЕ

Први пројектни циклус реализован је 2019. године, а интересовање ученика и ученица, наставног особља, али и целе заједнице за овај процес, јесте разлог зашто се у 2022. години реализује четврти циклус пројекта „Пословице: ванвременске мудрости“. Две хиљаде деветнаесте године средњошколци и средњошколке са територије Аутономне Покрајине Војводине, заједно са својим наставницима и наставницама, били су позвани на писање кратких прича на тему српских народних пословица. Након завршеног конкурса пристигло је 1.024 рада из 35 средњих школа. Претходну годину, 2021, обележило је пристизање преко 400 радова из средњих школа, при чему је готово 1.000 младих узело учешћа у креирању ових радова.

Током периода од четири године као одговор на расписане конкурсе пристигло је преко 2.500 ученичких радова који су написани у преко 40 средњих школа из целе Војводине. Само неке од средњих школа у којима су написани најуспешнији радови током четири године јесу: Митровачка гимназија; Техничка школа „9. мај“, Бачка Паланка; Школа за дизајн „Богдан Шупут“, Нови Сад; Карловачка гимназија; Економска школа „Боса Милићевић“, Гимназија „Жарко Зрењанин“.

Врбас; Економска школа „9. мај“, Сремска Митровица; Средња школа „Вук Караџић“, Сечањ.

Примери пословица које су биле предмет конкурса ранијих година су:

Зло је ко не зна, а учити се не да.

Кад се једе и пије, онда је доста пријатеља.

Ако је црн, није ђаво.

Кад највише грми, најмање киша пада.

Вук длаку мења, али ћуд никада.

Ко другоме јаму копа сâм у њу пада.

Паметан полако иде, а брзо дође.

У туђем оку види сламку, а у својој греде не види.

Не гледа Бог на каљаве ноге, већ на чисто срце.

Идеја која стоји иза избора пословица односи се на промишљање о пословицама које млади лако могу да повежу са временом у коме живимо, које могу да их подстакну на промишљање, али и о пословицама на чију тему је могуће дискутовати, сазнати неке нове ствари о начину размишљања народа који их је стварао и сл.

Године које су иза нас показале су да тема српских народних пословица јесте занимљива младим људима, као и да сте управо ви, наставно особље, које директно ради са младима, они који су ученике и ученице успешно мотивисали и подстакли да о овим темама промишљају. Континуитет у раду ученика и ученица на креативном изражавању о темама које се односе на српске народне пословице јесте успех свих нас јер смо заједничким снагама мотивисали младе и дали им прилику да боље разумеју друштво у коме живе и сопствену улогу у њему.

3.

ПОСЛОВИЦЕ И АНИМАЦИЈА: СПОЈ НЕСПОЈИВОГ?

Јасно је како време у коме живимо подразумева употребу и познавање савремених, модерних технологија и да је за сваку младу особу важно активно их користити. Народне пословице јесу део традиције једног народа и као такве релативно тешко је замислити их у споју са модерним технологијама, али управо „Пословице: ванвременске мудрости“ показују да је овај спој нешто што је за младе мотивишуће и инспиративно.

Стварање квалитетних радова од стране ученика и ученица морабити праћено њиховим промишљањем о савременим технологијама анимације. Лепота писане речи у томе је што није лимитирана и пружа могућност ономе ко пише да се у потпуности изрази користећи своју машту као извор креативности. Анимирање написане речи пружа пуно више могућности од филма да се визуализује замишљено, како оно што је реалистично, тако и оно што није.

Слика 1: приказ сегмента сценарија једног од ранијих победничких радова

У овом процесу наставно особље игра значајну улогу и њихово успешно менторисање ученика и ученица јесте један од основа стварања радова који ће бити прилагођени анимацији и као такви бити разматрани као потенцијално победнички радови овогодишњег конкурса.

Када је реч о самом процесу анимације ученичких радова, ове радове је потребно посматрати као идеју и сценарио будућих анимираних филмова. У овом контексту, идеју за сценарио може да предложи сваки ученик или ученица, а посао професионалног лица ангажованог за израду сценарија јесте да на основу одабраних победничких идеја напише конкретан сценарио будућег анимираниог кратког филма.

Како би сценарио, али и цео анимирани филм, био успешан, неопходна је детаљна разрада самих ликова, односно карактера. У визуелној уметности дизајн карактера је потпуно креирање естетике, личности, понашања и изгледа лика. Дизајнери карактера ће креирати ликове на основу ученичких описа из прича, при чему се сваки аспект карактера (облик, палета боја и детаљи) бирају из одређеног разлога.

Слика 2: изглед карактера из једног од раније анимираних победничких радова

Важан део будућег анимираниог филма јесте сториборд (енгл. storyboard), који представља серију цртежа са јасно представљеним појединачним кадровима филма (осмишљени планови, композиција, покрет камере, резови и сл.) и кратким описом онога што се у сваком од њих дешава. Сториборд стварају уметници/це који/е се професионално баве анимацијом и који/е су такође део тима укљученог у реализацију пројекта.

Слика 3: пример сториборда

У контексту свега наведеног, како би ученички радови били погодни за анимацију, потребно је да се обрати пажња на следеће елементе:

- приче треба да буду опис животних ситуација које учесници конкурса виде као најбољи пример који би представио одабрану пословицу у свакодневном животу;
- кључна тема рада треба да се односи на конкретан догађај и на активности јунака/јунакиња у њему;
- да описи догађаја и јунака/јунакиња (изглед и понашање) буду што детаљнији;
- фокус у радовима не треба да буде на конкретним дијалозима;
- скице, цртежи и карикатуре су добродошли, али само као допуна рада.

4.

ПОДСТИЦАЊЕ МЛАДИХ НА УЧЕШЋЕ У КОНКУРСУ

Припреме за учешће на конкурс у „Пословице: ванвременске мудрости” јесу сјајна прилика да са својим ученицима и ученицама примените неке од иновација у настави које ће им пружити самосталност, већу активност на часу и мотивисаност за рад. Са овим циљем припремили смо модел часа који је могуће користити са сврхом упућивања ученика и ученица у детаље конкурса и рада на повећању њихове мотивисаности за промишљање на тему српских народних пословица и израду радова који ће бити део овогодишњег конкурса.

Модел часа:

1. Кратка „олуја идеја” на тему народних пословица. Олуја идеја је техника или група техника индивидуалне креативности где се улажу напори да се дође до одговарајућег закључка или решења неког специфичног проблема, и то прикупљањем листе идеја спонтано произведених од стране оних који учествују у активности. Представити тему тако да је ученици и ученице разумеју, питати их да размисле о томе шта им пада на памет када чују термин „народне пословице”, њихове одговоре записивати на таблу без критике и без цензуре. Покренути дискусију која треба да буде кратка, концизна и да пружи кључне информације о томе шта су то народне пословице, питати их на који начин виде везу између народних пословица и времена у ком живимо, како је могуће повезати народне пословице са животом младих људи данас и сл. Трајање овог сегмента часа: 10 минута.

2. Представљање конкурса. Представити младима кључне информације о овогодишњем конкурс у, његовом циљу, наградама, начину конкурисања и сл. Пуштање видео-материјала о томе шта је ОПЕНС, као и материјала са победничким радовима од прошлих година. Трајање овог сегмента часа: 10 минута.

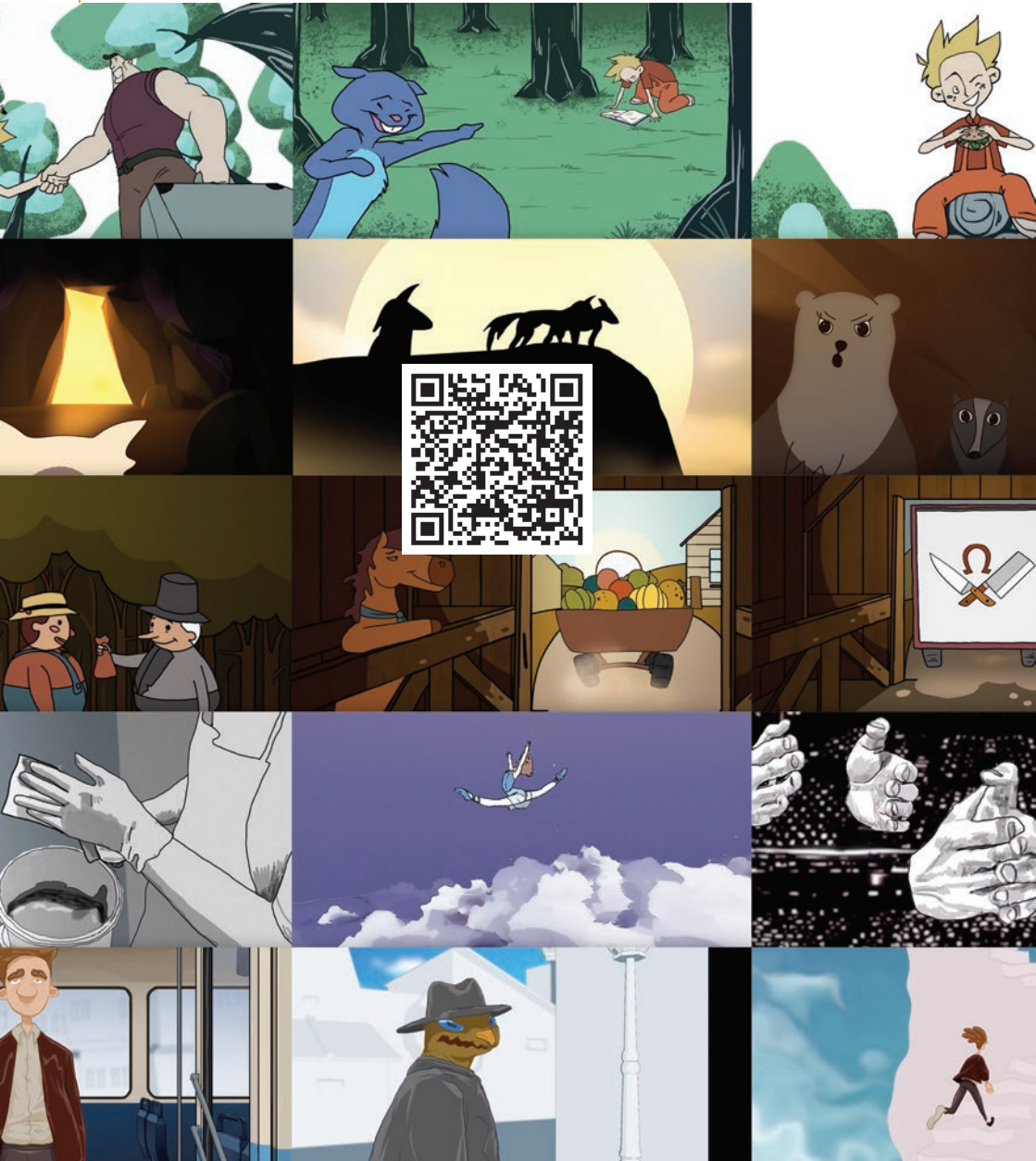
3. Представљање овогодишњих пословица и организовање дискусије о разумевању пословица, шта о њима млади мисле, како их повезују са временом у ком живимо и кратка дискусија о томе како би било могуће ове пословице претворити у анимирани кратке филмове. Трајање овог сегмента часа: 15 минута. Упознавање ученика и ученица са идејом да напишу радове који би одговорили на потребе конкурса, позив на самосталан или рад у паровима, односно рад у тимовима, кроз подстицање учења истраживањем у процесу писања, кроз слободу изражавања сопствених мишљења и ставова, и кроз сарадњу. Оставити прилику за постављање питања и поделити контакт особе из ОПЕНС-а којој могу да се обрате у вези са свим додатним питањима током израде рада за конкурс (контакт-особа је Јелена Вукославић, jelnav@opens.rs). Трајање овог сегмента часа: 10 минута.

Представљени модел часа јесте само један од предлога начина на које је могуће ученике и ученице упознати са самим конкурсом, али их и мотивисати да на њему учествују. Идеја је да ви, наставно особље, самостално одлучите на који начин ћете са младима разрађивати ове идеје, док од ОПЕНС-а у сваком тренутку можете очекивати помоћ и подршку.

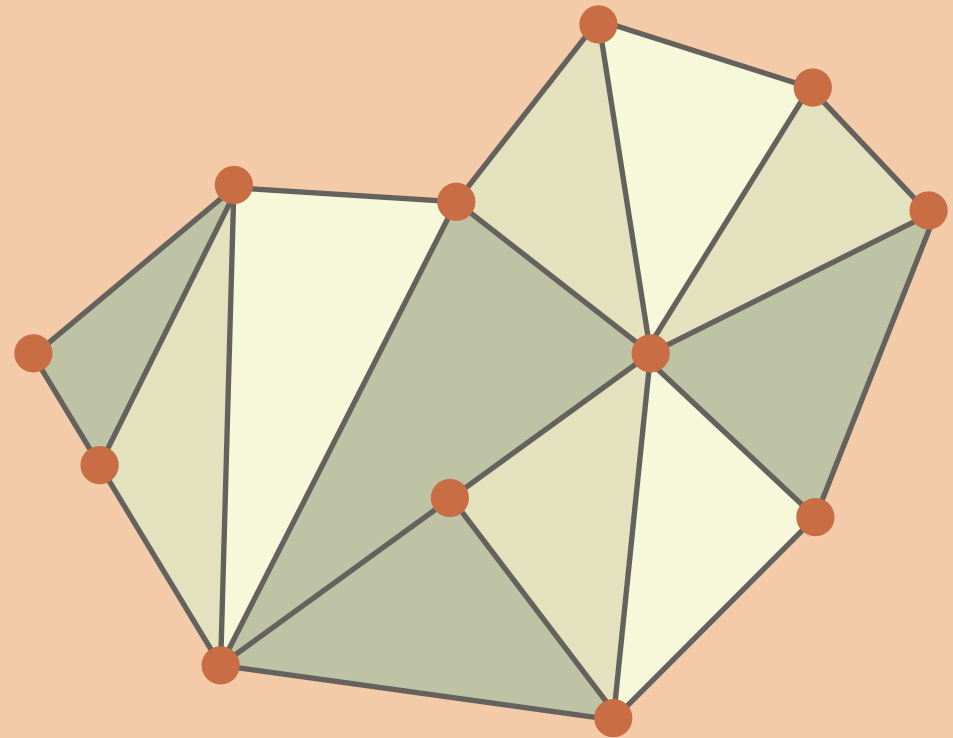

5.

ДОСАДАШЊИ НАЈУСПЕШНИЈИ РАДОВИ

МЕНТАЛНО ЗДРАВЉЕ МЛАДИХ И У ОКВИРУ ВАНВРЕМЕНСКИХ МУДРОСТИ

Поред велике креативности и маштовитости младих који су претходних година учествовали на конкурс, оно што је уочљиво јесте да се велик број ученичких радова дотиче тема које се односе на дискриминацију, насиље и друге проблеме са којима се млади сусрећу, а које су у вези са менталним здрављем.

Закључак до кога смо дошли јесте да су креативни радови (попут писаних састава) често канал путем ког млади покушавају да се изразе и пошаљу поруку, а некада и позив у помоћ. Ви, наставници и наставнице, који сте у свакодневном контакту са њима, то најбоље знате јер ви улажете енергију у свакодневно разумевање позиције у којој се млади данас налазе и пружате им помоћ и подршку у одрастању и сазревању.

Сматрамо да је веома важно да одговоримо на овакве „позиве“ младих, али знамо и да то врло често није лако јер немамо на кога да их упутимо, уколико помоћ која им је потребна превазилази наше могућности. На пример, налази једне од студија које је спровео УНИЦЕФ (U-report Србија) указују на то како половина испитаних младих сматра да им није доступно психолошко саветовање и као највећи разлог наводе недостатак информација о томе коме могу да се обратe (53% испитаника). Налази ове, али и бројних других студија, указују на потребу да се сви млади информишу о психолошкој подршци доступној свима. Из тог разлога шаљемо вам информације које могу да буду од користи у вашем раду са младима.

Како би дао свој допринос смањењу негативних осећања код младих, оснажио младе и пружио помоћ у неговању њиховог менталног здравља, ОПЕНС је покренуо кампању „Сазвежђе подршке“. Исход активности од периода пандемије, када је ментално здравље младих схваћено као веома важна тема, до данас – јесте формирање клуба за ментално здравље „Сазвежђе подршке“, који данас пружа бесплатну психолошку помоћ младима, али и члановима њихових породица.

„Сазвежђе подршке“ окупља 14 организација из Новог Сада, које су активне у пружању подршке младима у кризи и/или са проблемима менталног здравља. Све их повезује жеља да створе сигурни свет у ком се о тешким осећањима и мислима, ризичним понашањима отворено разговара. Саветовалишта су отворена за све, док су нека од њих посвећена раду са осетљивим групама, попут жртви насиља, саобраћајних несрећа, припадника ЛГБТ популације, жена са инвалидитетом, младих са искуством психијатријског лечења... Више о организацијама које чине „Сазвежђе подршке“ и линкове

ка њиховим директним контактима можете прочитати на сајту www.opens.rs/sazvezdje-podrske

Организације чланице „Сазвежђе подршке“ су:

- СОС Женски центар
- ИЗ КРУГА – ВОЈВОДИНА
- Новосадски хуманитарни центар
- „Причајмо (к)од куће“ – Подружница за Јужнобачки округ Друштва психолога Србије и Институт за јавно здравље Војводине
- Група „ИЗАЋИ“
- Центар за пружање емотивне подршке особама у кризи и превенцију суицида „Срце“
- Омладина Јазас Нови Сад
- Удружење грађана Патрија
- ЕДИТ центар
- АКТИВ НС
- Mental HUB
- XY Spectrum
- OPENS

Наведене организације стоје на располагању свима онима који сматрају да им је помоћ и подршка неопходна, а све услуге су бесплатне. Важно је да напоменемо да су ово организације које раде у Новом Саду, али је већина њих прилагодила свој рад, и услуге су доступне и онлајн (нпр. саветовање путем скајпа, мејла, СОС телефони и сл.).

Поред наведеног, постоји могућност да Вам доставимо и плакат са контактима ових организација у онлајн формату који можете поставити на школски сајт и друштвене мреже, а уколико желите, можете нам писати да вам пошаљемо и штампани плакат.

ПЛАТФОРМА СВЕ ЈЕ ОК

СВЕ ЈЕ ОК веб-сајт направљен по ван-стоп-шоп (енгл. one-stop-shop) моделу, који на једном месту окупља различите услуге за младе којима је потребна помоћ у погледу менталног здравља. Веб-сајт је дизајниран не само за младе људе, већ заједно са младима, али и другим професионалним лицима попут психолога и психолошкиња, психотерапеута и психотерапеуткиња, лекарског особља, омладинских радника и радница, и уз велику подршку УНИЦЕФ-а, како би се осигурало да је све што дође до младих и других корисника и корисница сајта проверено и квалитетно и да одговара на јединствене потребе, пре свега младих.

На веб-сајту СВЕ ЈЕ ОК можете пронаћи текстове о различитим темама које су писала стручна лица. Веб-сајт СВЕ ЈЕ ОК нуди могућност младима да у реалном времену, путем чета, у било ком тренутку добију подршку ако се нађу у околностима у којима су им угрожена права, или у било којој другој ситуацији, када осете потребу за разговором са компетентном и поверљивом особом. Осим чета ту је и телефонска линија на броју 116 111 (НАДЕЛ, Национална дечја линија), 0800 007 000 (НАДЕЛ за родитеље), затим 0800 309 309 (линија Лаза Лазаревић) као и 0800 300 303 (линија Центра „Срце“), анонимни и поверљиви сервиси чија је сврха телефонско саветовање, информисање и едукација.

Данас се може изгуглати свашта, али је некада у мору информација тешко проценити које су праве. На веб-сајту су излистани и биће редовно ревидирани бројеви телефона важних СОС бесплатних телефонских линија и други контакти путем којих млади могу да дођу до стучних особа и савета из области психологије.

Веб-сајт СВЕ ЈЕ ОК јесте сигурно, заштићено и анонимно место за потрагу за одговорима и разговор са професионалним лицима – где год да се млади налазили.

Платформа СВЕ ЈЕ ОК јесте ту, онлајн, баш из разлога како би се и младима који у својим местима немају саветовалишта и/или омладинске центре омогућило да се осећају сигурно и безбедно и да добију помоћ која им је потребна.

www.svejeok.rs

НАСИЉЕ И ПРЕВЕНЦИЈА НАСИЉА

Насиље међу младима поприма све шире размере, а граница старости оних који у самом насиљу или учествују или су жртве сваке године све је нижа. Школе имају своје Протоколе о поступању у одговору на насиље, злостављање и занемаривање, и они препознају физичко, психичко, социјално насиље, дигитално и сексуално насиље, али није наодмет имати увек додатне информације и контакте којима се можемо обратити за помоћ и подршку.

У наставку излистаћемо вам организације и друге контакте који могу бити од помоћи:

ПАРТНЕРСКО НАСИЉЕ И НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ

- **Аутономни женски центар** пружа подршку жртвама насиља у партнерским везама и у породици. Имају СОС телефон и правне консултације, а покренут је и програм намењен младима **„МОГУ ДА НЕЋУ“**.
www.womenngo.org.rs
- **СОС Женски центар** је бесплатни СОС телефон, а поред тога имају и подршку у виду саветовања.
www.sosns.rs

- **ИЗ КРУГА – ВОЈВОДИНА** је организација за подршку женама с инвалидитетом, пружају правно и психолошко саветовање и имају СОС телефон.
www.izkrugavojvodina.org
- **Удружење Рома Нови Бечеј** је СОС телефон на језицима националних мањина.
www.udruzenjeromanb.org.rs
- **Женска алтернатива – Сомбор** реализује активности намењене женама и младим девојкама.
www.facebook.com/zenskaalternativa
- **Зрењанински едукативни центар** је женска невладина организација.
www.zreduc.org.rs

ТРГОВИНА ЉУДИМА

- **НВО Астра** има СОС телефон, саветовање и подршку. Такође имају и СОС линију за пријављивање нестале деце (европска линија) 116 000.
www.astra.rs/kontakt/
- **НВО Атина** има дежурни телефон, саветовање и подршку. Од користи вам може бити и њихова публикација о насиљу на интернету „Иза екрана“.
www.atina.org.rs
- **Удружење „Слобода нема цену“** бави се едукацијом о трговини људима, а на едукацију младих усмерен је пројекат „**Неће проћи**“, кроз који је у сарадњи са Фестивалом еколошког позоришта за децу и младе и Кино клуба Нови Сад креирана и интерактивна мапа подршке у форми едукативног и информативног материјала која у себи садржи контакте свих важних институција и ОЦД, а који се баве борбом против трговине људима. Мапа садржи важне контакте и појашњења појмова везаних за трговину људима.

- **Центар за заштиту жртава трговине људима**, основан као установа социјалне заштите, обавља послове процене стања, потреба, снага и ризика жртава трговине људима, врши послове идентификације и обезбеђује адекватну помоћ и подршку жртвама трговине људима, у циљу њиховог опоравка и реинтеграције.
www.centarzztlj.rs

БЕЗБЕДНОСТ МЛАДИХ НА ИНТЕРНЕТУ

- **Паметно и безбедно** промовише подизање дигиталне писмености, дигиталних компетенција и дигиталне безбедносне културе код свих грађана Србије. Нарочита пажња посвећује се пројектима намењеним млађој популацији, женама, као и особама са инвалидитетом. Такође, подстичу се програми за подршку развоја дигиталне економије, посебно електронске трговине, примене ИКТ-а у привреди, развоју ИТ кадрова и запошљавању у овом сектору.
www.pametnoibezbedno.gov.rs

ВРШЊАЧКО НАСИЉЕ

- **Бесплатна линија Министарства просвете за пријављивање вршњачког насиља** – СОС телефон за жртве вршњачког насиља 0800 200 201.
- **Националне дечје линије Србије – НАДЕЛ** – е-услуга телефонског саветовања која свој деци у Србији омогућава да у било ком тренутку добију саветодавну подршку путем бесплатног позива на телефонски број 116 111 или 0800 123 456 ако се нађу у околностима у којима су им угрожена права, или у било којој другој ситуацији, када осете потребу за разговором са компетентном и поверљивом особом.
www.nadel-decijalinija.org

АКО ЈЕ ЦРН,
НИЈЕ ЂАВО.

КАД СЕ ЈЕДЕ И ПИЈЕ,
ОНДА ЈЕ ДОСТА
ПРИЈАТЕЉА.

Град Нови Сад
Градска управа за спорт и омладину
Канцеларија за младе

